

Κατηγορίες πολιτευμάτων κατά τον Αριστοτέλη

[Πολιτισμός](#) / [Δοκίμια](#) / [Πολιτισμός](#)

[Μιχάλης Κουτσός, Φιλολογος - Συγγραφέας](#)

Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=340851>

Το δεύτερο κριτήριο που βάζει ο Αριστοτέλης είναι ποιοτικό, δηλαδή αν η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος, τότε το πολίτευμα είναι ορθό, αν ασκείται για την εξυπηρέτηση του ατομικού συμφέροντος, τότε είναι παρεκκλίσεις των ορθών.

1. ορθό πολίτευμα είναι η **βασιλεία** και παρέκκλιση αυτής η **τυραννία**,
- 2.

ορθό πολίτευμα είναι η **αριστοκρατία** και παρέκκλιση αυτής η **ολιγαρχία**,

3. ορθό τέλος πολίτευμα είναι η **πολιτεία** και παρέκκλιση αυτής η **δημοκρατία**.

Κατά τι διαφέρει η βασιλεία από την τυραννία;

Και στα δύο πολιτεύματα την εξουσία τη ασκεί ένα πρόσωπο, αλλά ο μεν βασιλιάς ασκεί την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος, ενώ ο τύραννος για την εξυπηρέτηση του ατομικού συμφέροντος. Καλύτερο πολίτευμα για τον Αριστοτέλη είναι η **βασιλεία** υπό τον όρο όμως ότι ο μονάρχης είναι μια εξαιρετική προσωπικότητα, ένας άνθρωπος που υπερέχει όλων των άλλων στην αρετή και στη φρόνηση. Γι' αυτό και ένας τέτοιος βασιλιάς επιλέγει και καλούς και ικανούς συνεργάτες, για να μπορέσει να ανταποκριθεί στα υψηλά του καθήκοντα. Αντίθετα ο τύραννος, επειδή αποβλέπει μόνο στο δικό του συμφέρον και φοβάται μήπως τον ανατρέψουν, επιλέγει ανίκανους, κόλακες και ανόητους συνεργάτες για να μη κινδυνεύει, ενώ απομακρύνει τους ικανούς,

τους συνετούς και τους γενναίους.

Διαφορά ανάμεσα στην αριστοκρατία και την ολιγαρχία

Αριστοκρατία δεν είναι το πολίτευμα που κυβερνούν οι αριστοκράτες, δηλαδή οι κάτοχοι μεγάλων εκτάσεων γης αλλά είναι το πολίτευμα στο οποίο είτε κυβερνούν οι άριστοι είτε κυβερνούν για να πετύχουν ό,τι είναι άριστο. Οι άριστοι βέβαια ορίζονται με βάση την παιδεία, δηλαδή τη μόρφωσή τους, η οποία πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο. Από την υπεροχή τους αυτή προκύπτει ότι ξεπερνούν σε αρετή όλους τους άλλους πολίτες και αποβλέπουν στο κοινό καλό. Αντίθετα η ολιγαρχία είναι η ιδιοτελής κυριαρχία μιας μειοψηφίας που αποτελείται από πλούσιους, είναι δηλαδή η εκφυλισμένη μορφή της αριστοκρατίας.

Διαφορά ανάμεσα στην πολιτεία και τη δημοκρατία

Πολιτεία ο Αριστοτέλης ονομάζει το πολίτευμα εκείνο, της οποίας οι πολίτες υποτάσσονται πιο εύκολα στη λογική. Οι πλούσιοι τείνουν προς την αυθάδεια, οι φτωχοί προς την πονηριά, οι πολίτες όμως αυτής της πολιτείας είναι πιο ώριμοι, πιο υπεύθυνοι και πιο σωστοί. Αντίθετα οι πολίτες της **δημοκρατίας**, η οποία ταυτίζεται εδώ με την **οχλοκρατία**, είναι και οι φτωχοί και οι άρχοντες, που διακρίνονται για την ταπεινή τους καταγωγή (αγένειαν), τη φτώχεια (πενίαν) και τις κατώτερες ενασχολήσεις.

Τα σημερινά δεδομένα

Είναι τελικά η δημοκρατία το καλύτερο πολίτευμα, όπως πιστεύουμε σήμερα;

Η λέξη «δημοκρατία» σημαίνει ότι ο δήμος, ο λαός, κρατεί, άρχει, κυβερνά. Μπορούνε όμως οι άνθρωποι να συμφωνήσουν όλοι σε κάποιο ζήτημα που συζητούν; Αυτό είναι αρκετά απίθανο. Επομένως οι αποφάσεις του λαού και ενός συνόλου θα πρέπει να λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, γι' αυτό ο νόμος της πλειοψηφίας είναι ο υπέρτατος νόμος της δημοκρατίας. Τί θα γίνει όμως με την μειοψηφία; Προφανώς θα πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση

της πλειοψηφίας. Κι αν η πλειοψηφία είναι ένας όχλος, ένας συρφετός και απατηθεί ή πλανηθεί από δημαγωγούς, τότε και η απόφαση της πλειοψηφίας είναι πλανερή, λανθασμένη.

Πώς πρέπει να λαμβάνονται οι αποφάσεις στην δημοκρατία

Μία άλλη παράμετρος που είναι σημαντική για την δημοκρατία είναι αν οι αποφάσεις λαμβάνονται άμεσα από τους ίδιους ή έμμεσα από αντιπροσώπους, οπότε στην πρώτη περίπτωση έχουμε άμεση δημοκρατία, ενώ στην δεύτερη έμμεση, δηλαδή με αντιπροσώπους και βουλευτές, οπότε έχουμε την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Το θέμα όμως είναι πόσοι μπορούν να συγκεντρωθούν, να συζητήσουν και να πάρουν αποφάσεις. Προφανώς δεν πρέπει να είναι πολλοί. Ο Αριστοτέλης ορίζει ότι η πόλη πρέπει να αποτελείται από τρεις έως πέντε χιλιάδες ανθρώπους, για να μπορούν οι άνθρωποι αυτοί να συμμετέχουν στις δημοκρατικές διαδικασίες. Δυστυχώς αυτό δεν είναι εφικτό με την γιγάντωση των σημερινών μεγαλουπόλεων, όπως η Κωνσταντινούπολη που αριθμεί δεκαοχτώ εκατομμύρια ανθρώπους. Η τεχνολογία βέβαια σήμερα δίνει κάποια δυνατότητα συμμετοχής του πολίτη στα τεκταινόμενα, αλλά γενικώς δεν μπορεί να υπάρχει άμεση δημοκρατία, γι' αυτό θα πρέπει να μορφωθεί και να καλλιεργηθεί η κοινωνία έτσι ώστε να λαμβάνει ορθές αποφάσεις. Στο θέμα αυτό η μόρφωση και η πολιτιστική κατάρτιση παίζουν σημαντικό ρόλο.

Συμπέρασμα

Καταλήγουμε λοιπόν ότι η πλειοψηφία που παίρνει τις αποφάσεις θα πρέπει να είναι ώριμοι και λογικοί άνθρωποι, γιατί η δημοκρατία είναι πολύ εύθραυστη. Το ίδιο όμως ισχύει και για τους φορείς εξουσίας και των άλλων πολιτευμάτων. Γι' αυτό και ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ότι δεν έχει σημασία με ποιο πολίτευμα κυβερνιέται μία χώρα αλλά ποιοι άνθρωποι ασκούν εξουσία.